

Historia i społeczeństwo. Rządzący i rządzeni

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. U źródeł demokracji i republiki						
1. Obywatel w polis ateńskiej	<p>1. Kto był obywatelem Aten?</p> <p>2. Reformy ustrojowe w Atenach</p> <p>3. Demokratyczne Ateny</p> <p>4. Kto sprawowała władzę w Atenach?</p> <p>5. „Jedność w różnorodności” – obywatel i obywatelstwo w ujęciu Arystotelesa</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>polis</i>, monarchia, oligarchia, demokracja, tyrania – omawia rolę postaci: Peryklesa, Arystotelesa – zna datę reform Peryklesa (451/450 r. p.n.e.) – prezentuje warunki uzyskania obywatelstwa w starożytnych Atenach – wymienia prawa i obowiązki obywateli <i>polis</i> ateńskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: zgromadzenie ludowe (eklezja), Rada Pięciuset, sąd ludowy (heliaja), kolegium dziesięciu strategów, ostracyzm – omawia rolę postaci: Solona, Klejstenesa – zna daty reform: Solona (594/593 r. p.n.e.) i Klejstenesa (508/507 r. p.n.e.) – wskazuje na mapie Attykę oraz inne obszary zamieszkałe przez Greków – przedstawia wpływ warunków naturalnych Grecji na powstanie i funkcjo- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „strągnięcie długów”, hoplici, falanga, agora, areopag, „zwierzę polityczne” – zna datę rozpoczęcia okresu tyranii Pizystratów (561 r. p.n.e.) – wymienia sposoby uzyskiwania obywatelstwa <i>polis</i> ateńskiej – omawia położenie obywateli ateńskich w VI w. p.n.e. i jego wpływ na reformy ustrojowe w Atenach – przedstawia funk- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: dem, ostrakon – omawia rolę postaci Aspazji z Miletu – zna datę spisania prawa przez Drakona (621 r. p.n.e.) – tłumaczy, w jaki sposób zmiana taktyki wojennej wpłynęła na społeczność <i>polis</i> – przedstawia znaczenie agory dla funkcjonowania demokracji w Atenach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ reform: Solona, Klejstenesa i Peryklesa na sytuację społeczno-polityczną obywateli ateńskich.

			<p>nowanie greckich <i>poleis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia reformy: Solona, Klejstenesa i Peryklesa – prezentuje prawa poszczególnych grup społecznych w <i>polis</i> ateńskiej. 	<p>mokratycznych w Atenach</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje poglądy Arystotelesa na temat miejsca i roli obywateli w greckich <i>poleis</i> – przedstawia udział obywateli Aten w sprawowaniu władzy. 		
<p>2. Republika rzymska i jej obywatele</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Władze republikańskie 2. Walka o prawa polityczne plebejuszy 3. Kim był obywatel Rzymu? 4. Podboje rzymskie a upadek republiki 5. Jak można uzyskać obywatelstwo? 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: republika, cesarstwo – zna okres istnienia republiki (509–31 r. p.n.e.) – tłumaczy sposób nabywania obywatelstwa w starożytnym Rzymie – przedstawia prawa i obowiązki obywateli rzymskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: patrycjusze, plebejusze, zgromadzenia ludowe (komicja), senat, dyktator, konsul, pretor, cenzor, edyl, kwestor, trybun ludowy, <i>ius sanguinis</i> (prawo krwi), naturalizacja, <i>ius soli</i> (prawo ziemi) – omawia rolę postaci: Oktawiana Augusta, Karakalli – zna okresy istnienia: monarchii rzymskiej (753–509 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>civitas</i>, pryncypat, dominat, bezpieczeństwa (apatryda) – omawia rolę postaci: Tarkwiniusza Pysznego, Dioklecjana, Cyzerona – zna datę utworzenia urzędu trybunów ludowych (V w. p.n.e.) – pokazuje na mapie rozwój terytorialny Rzymu do II w. n.e. – prezentuje wpływ konfliktu między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ podbojów rzymskich na przemiany ustrojowe w państwie – wyjaśnia, na czym polega zjawisko bezpieczeństwa i omawia jego konsekwencje. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje prawa obywateli starożytnych Aten i Rzymu z prawami obywateli współczesnych państw.

			<p>p.n.e.) i cesarstwa (31 r. p.n.e. – 476 r. n.e.) oraz datę wydania przez Karakallę edyktu (212 r. n.e.)</p> <p>– wymienia nazwy urzędów funkcjonujących w republikańskim Rzymie i określa kompetencje urzędników.</p>	<p>patrycjuszami a plebejuszami na zmiany ustrojowe w Rzymie</p> <p>– przedstawia ustrój Rzymu republikańskiego</p> <p>– omawia sposoby uzyskiwania obywatelstwa w starożytności i obecnie.</p>		
<p>3. Tradycja antycznej demokracji i republiki w późniejszych epokach</p>	<p>1. Republiki w średniowieczu</p> <p>2. Obywatele średniowiecznych miast</p> <p>3. Republika Niderlandów</p> <p>4. Demokratyczne i republikańskie tradycje polskiej szlachty</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: republika miejska, autonomia</p> <p>– wymienia warunki uzyskiwania obywatelstwa miejskiego w średniowieczu.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: patrycjat, rada miejska, ława sądowa, demokracja szlachecka, sarmatyzm</p> <p>– wskazuje na mapie Republikę Zjednoczonych Prowincji i Rzeczpospolitą Obojga Narodów</p> <p>– omawia przyczyny i skutki odradzania się republik miejskich w Italii</p> <p>– przedstawia zakres autonomii średnio-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: doża, Signoria, Wielka Rada, Stany Generalne</p> <p>– zna daty: odrodzenia się republik miejskich w Italii (VIII w.), proklamowania Republiki Niderlandów (1588 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie republiki miejskie w Italii i Nowogród Wielki</p> <p>– omawia ustrój Republiki Weneckiej</p> <p>– tłumaczy wpływ</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: domicyl, wilkierz</p> <p>– porównuje zasady uzyskiwania obywatelstwa w starożytnych Atenach i Rzymie oraz w miastach średniowiecznych.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ tradycji demokratycznej Grecji i republikańskiego Rzymu na powstanie oraz funkcjonowanie średniowiecznych republik kupieckich, Republiki Niderlandów i Rzeczypospolitej.</p>

			wiecznych miast – prezentuje okoliczności powstania i funkcjonowanie Republiki Zjednoczonych Niderlandów – wymienia przyczyny ukształtowania się demokracji szlacheckiej w Polsce.	tradycji antycznych na szlachecką ideologię sarmatyzmu – opisuje wpływ tradycji antycznych na funkcjonowanie Rzeczypospolitej.		
II. Królowie i poddani						
1. Władcy średnio-wiecznej Europy	1. Królestwo Franków i jego relacje z Kościołem 2. Cesarstwo uniwersalistyczne 3. Cezaropapizm czy papocezaryzm? 4. Wyprawy krzyżowe 5. Jak przedstawiano pochodzenie władzy monarchicznej?	Uczeń: – omawia rolę postaci: Karola Wielkiego, Ottona I, Ottona III – zna daty koronacji cesarskich: Karola Wielkiego (800 r.) i Ottona I (962 r.) – wymienia obowiązki przypisane w średniowieczu cesarzowi i papieżowi.	Uczeń: – omawia rolę postaci: Chlodwiga, Pepina Krótkiego, Karola Łysego, Lotara, Ludwika Niemieckiego, Grzegorza VII, Henryka IV, Innocentego III – zna daty: chrztu Chlodwiga (496 r.), traktatu z Verdun (843 r.), ogłoszenia <i>Dictatus papae</i> (1075 r.), synodu w Clermont (1096 r.) – pokazuje na mapie podział państwa Franków na mocy	Uczeń: – omawia rolę postaci: Urbana II, Kaliksta II, Henryka V – zna daty: powstania Państwa Kościelnego (756 r.), ukończenia się Henryka IV w Canossie (1077 r.), zawarcia konkordatu wormackiego (1122 r.) – przedstawia historię Europy po upadku Imperium Rzymskiego – prezentuje relacje między państwem Franków a Kościo-	Uczeń: – omawia i ocenia koncepcje cesarstwa uniwersalistycznego: Karola Wielkiego, Ottona I i Ottona III.	Uczeń: – ocenia średniowieczne teorie dotyczące pochodzenia władzy monarchicznej – ocenia realne możliwości stworzenia cesarstwa uniwersalistycznego w średniowieczu.

			<p>traktatu z Verdun oraz Państwo Kościelne</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje założenia cesaropapizmu i papocezaryzmu – opisuje spór między cesarstwem a papieżem w średniowieczu – przedstawia poglądy Innocentego III. 	<p>łem</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia konkordatu wormackiego – omawia średniowieczne teorie dotyczące pochodzenia władzy monarszej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla rywalizacji cesarzy i papieży miały wyprawy krzyżowe. 		
2. Feudalizm w średniowieczu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czym był feudalizm? 2. Drabina feudalna 3. System lenny 4. Poddaństwo chłopów 5. Skutki feudalizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: feudalizm, wasal, senior, lenno, pańszczyzna – omawia obowiązki wasala i seniora. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: hołd lenny, inwestytura, drabina feudalna, poddaństwo, renta feudalna, czynsz – opisuje funkcjonowanie systemu wasalno-lennego – tłumaczy, na czym polegało poddaństwo gruntowe, osobiste i sądowe chłopów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka naturalna, akt komendacji, akt prekaryjny – omawia zasady średniowiecznej gospodarki naturalnej – prezentuje wpływ feudalizmu na władzę królewską. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>homagium</i>, suzeren – przedstawia wpływ systemu wasalno-lennego na sposób życia przedstawicieli różnych warstw społecznych w średniowiecznej Europie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki feudalizmu dla społeczeństwa i gospodarki europejskiej.
3. Miasta średnio-	<ol style="list-style-type: none"> 1. Od upadku do rozkwitu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie

<p>wiecznej Europy</p>	<p>miast 2. Lokacje miejskie 3. Prawo lokacyjne 4. Samorząd miejski 5. Średniowieczne miasto i jego cechy charakterystyczne 6. Cechy i gildie</p>	<p>terminów: lokacja, cech, gildia, rada miejska – prezentuje przebieg procesu lokacji miasta i wymienia korzyści, które uzyskiwali jego mieszkańcy – przedstawia zadania oraz funkcje średniowiecznych cechów i gildii.</p>	<p>terminów: wójt, ława, burmistrz, rajca, ławnik, ratusz, patrycjat, pospólstwo, plebs – omawia organizację i kompetencje samorządu miejskiego – wymienia cechy charakterystyczne średniowiecznego miasta – opisuje strukturę średniowiecznego mieszczaństwa.</p>	<p>terminów: prawo lokacyjne, zasadzca, konsul, doża, „partacze”, hanza – zna daty ustanowienia praw: magdeburskiego (1037 r.) i lubeckiego (1225 r.) – przedstawia proces odradzania się miast w średniowiecznej Europie – wymienia korzyści, które przynosiła miastom przynależność do hanz.</p>	<p>nie terminu Związek Hanzeatycki (Hanza) – omawia przyczyny upadku miast na początku średniowiecza.</p>	<p>urbanizacji dla rozwoju gospodarczego w średniowieczu i współczesnie.</p>
<p>4. Kształtowanie się parlamentaryzmu europejskiego</p>	<p>1. Początki parlamentaryzmu angielskiego 2. Organizacja i działanie parlamentu angielskiego 3. Stany Generalne we Francji 4. Kompetencje Stanów</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stan, monarchia stanowa, parlament, Stany Generalne – zna daty powstania: parlamentu angielskiego (1265 r.) i Stanów Generalnych we Francji (1302 r.) – wymienia cechy charakterystyczne</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka karta swobód</i>, Izba Lordów, Izba Gmin – omawia rolę postaci: Jana bez Ziemi, Filipa IV Pięknego – zna datę wydania <i>Wielkiej karty swobód</i> (1215 r.) – wskazuje na mapie państwa, w których</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kortezy, landtagi, sobór ziemski – omawia rolę postaci Bonifacego VIII – zna datę powstania soboru ziemskiego w Rosji (1549 r.) – przedstawia przyczyny ukształtowania się reprezentacji</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Althing, <i>Wielka karta Leónu</i>, Hoftag, Riksdag, <i>impeachment</i>, parowie, lordowie – omawia rolę postaci: Henryka II, Tomasza Becketa, Szymona de Montfort – zna daty: powsta-</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ przemian organizacji i funkcjonowania parlamentu angielskiego na współczesny parlamentaryzm – ocenia skutki ukształtowania się reprezentacji stanowej dla państwa i władzy królew-</p>

	Generalnych 5. Zgromadzenia stanowe w innych krajach europejskich	monarchii stanowej.	powstały reprezentacje stanowe – omawia organizację i działanie parlamentu angielskiego – przedstawia kompetencje parlamentu angielskiego – prezentuje organizację i działanie Stanów Generalnych we Francji – wymienia kompetencje Stanów Generalnych we Francji.	stanowej w Anglii – opisuje pozycję poszczególnych stanów społecznych w monarchiach: angielskiej i francuskiej – wymienia przyczyny zwołania Stanów Generalnych we Francji – opisuje warunki, które musiały zaistnieć w państwach, aby powstały w nich reprezentacje stanowe.	nia islandzkiego Althingu (ok. 930 r.), pierwszych obrad kortezów w Królestwie Leónu (ok. 1188 r.) – wymienia przyczyny i skutki konfliktu królów angielskich z duchowieństwem – prezentuje organizację i kompetencje zgromadzeń stanowych w innych krajach europejskich – porównuje okoliczności powstania zgromadzeń stanowych w Anglii i we Francji.	skiej.
III. Absolutyzm czy republika?						
1. Obywatele czy poddani?	1. Prawa człowieka i prawa obywatela 2. Absolutyzm we Francji 3. Rewolucja angielska i jej skutki 4. Nowożytne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja, dyktatura, monarchia parlamentarna – omawia rolę postaci: Johna Locke’a, Charles’a de Monte-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: poddaństwo państwowe, lord protektor, <i>Habeas Corpus Act</i> , „chwalebna rewolucja”, umowa społeczna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: akty nawigacyjne, <i>Deklaracja praw</i> – omawia rolę postaci: Armanda Jeana Richelieu, Ludwika XIV, Karola I, Ka-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „spisek prochowy”, torysi, wigowie – omawia rolę postaci: Thomasa Smitha, Jakuba I, Guya Fawkesa, Ludwika	Uczeń: – ocenia wpływ poglądów oświeceniowych na temat umowy społecznej i funkcjonowania państwa na współczesne systemy demokra-

	teorie umowy społecznej	<p>squieu (Monteskiusza), Jeana-Jacques'a Rousseau, Woltera</p> <p>– zna datę ogłoszenia republiki w Anglii (1649 r.)</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne angielskiej monarchii parlamentarnej.</p>	<p>– omawia rolę postaci: Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Olivera Cromwella, Thomasa Hobbesa</p> <p>– zna daty: wybuchu wojny domowej w Anglii (1642 r.), zatwierdzenia <i>Habeas Corpus Act</i> (1679 r.), „chwalebnej rewolucji” (1688 r.)</p> <p>– prezentuje okoliczności „chwalebnej rewolucji”</p> <p>– przedstawia poglądy filozofów dotyczące umowy społecznej i jej realizacji.</p>	<p>rola II, Jakuba II, Marii II Stuart, Wilhelma III Orańskiego</p> <p>– zna daty: bitwy pod Naseby (1645 r.), uchwalenia aktów nawigacyjnych (1651 r.)</p> <p>– tłumaczy, jak w XVI i XVII w. rozumiano prawa człowieka oraz prawa obywatela</p> <p>– opisuje cechy charakterystyczne monarchii absolutnej na przykładzie Francji</p> <p>– wymienia przyczyny rewolucji angielskiej</p> <p>– przedstawia przebieg angielskiej wojny domowej i jej wpływ na przemiany ustrojowe w Anglii.</p>	<p>III, Jules'a Mazarina</p> <p>– zna daty: „spisku prochowego” (1605 r.), wydania <i>Instrumentu rządzenia</i> (1653 r.), objęcia tronu angielskiego przez Karola II (1660 r.)</p> <p>– prezentuje poglądy filozofów na temat mającego u podstaw idee oświeceniowe funkcjonowania nowoczesnego państwa.</p>	<p>tyczne oraz udział obywateli w rządzeniu państwem.</p>
2. Elementy feudalizmu w czasach nowożytnych	<p>1. Dualizm gospodarczy w Europie</p> <p>2. Szlachta a pozostałe grupy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka folwarczno-pańszczyźniana,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dualizm gospodarczy, folwark pańszczyźniany</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: pańszczyzna sprzężajna, kormornicy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: półowiczy system dzierżawy, gospo-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ systemu gospodarczego na życie ludności w czasach</p>

	<p>py społeczne 3. Folwark szlachecki 4. Jak zanikło poddaństwo chłopów?</p>	<p>pańszczyzna – wymienia cechy charakterystyczne gospodarki europejskiej na zachód i wschód od Łaby.</p>	<p>ny, uwłaszczenie – zna daty: zniesienia poddaństwa osobistego w Księstwie Warszawskim (1807 r.), uwłaszczenia w Galicji (1848 r.), uwłaszczenia w Królestwie Polskim (1864 r.) – wskazuje na mapie umowną granicę podziału gospodarczego Europy – omawia gospodarcze skutki wielkich odkryć geograficznych – opisuje funkcjonowanie folwarku szlacheckiego – wymienia powinności chłopów wobec panów feudalnych – przedstawia etapy procesu uwłaszczenia na ziemiach polskich pod trzema zaborami.</p>	<p>– zna datę wydania <i>Statutu toruńskiego</i> (1520 r.) – przedstawia przyczyny przemian społeczno-ekonomicznych w XVI w. – prezentuje rolę gospodarczą i społeczną szlachty – wyjaśnia znaczenie <i>Statutu toruńskiego</i> dla rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Polsce – omawia przemiany społeczno-gospodarcze oraz polityczne, które doprowadziły do eliminacji elementów feudalizmu w Europie.</p>	<p>darka dzierżawna (czynszowa) – porównuje rozwój gospodarczy na zachodzie i wschodzie Europy w XVI–XVIII w. oraz ocenia następstwa dostrzeżonych różnic.</p>	<p>nowożytnych i obecnych.</p>
--	--	---	---	---	--	--------------------------------

<p>3. Rzeczpospolita – królestwo czy republika?</p>	<p>1. Początki polskiego parlamentaryzmu 2. Obrady sejm walnego 3. Wolna elekcja 4. Sejmiki ziemskie 5. Sądy ziemskie i trybunały szlacheckie</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm walny, senat, izba poselska, <i>liberum veto</i>, <i>Nihil novi</i>, sejmik ziemski – zna daty: zwołania pierwszego dwuzbowego sejm walnego (1493 r.), uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), pierwszego zastosowania <i>liberum veto</i> (1652 r.) – omawia strukturę i zasady działania sejm walnego.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sąd ziemski, <i>Artykuły henrykowskie</i>, sejm zwyczajny (ordynaryjny), sejm nadzwyczajny (ekstraordynaryjny), sejm konwokacyjny, sejm elekcyjny – omawia rolę postaci: Jana Olbrachta, Władysława Sycylińskiego, Stefana Batorego – zna datę uchwalenia <i>Artykułów henrykowskich</i> (1573 r.) – prezentuje okoliczności zwołania pierwszego sejm – wymienia i opisuje poszczególne etapy prac sejm walnego – wymienia rodzaje sejmów – tłumaczy, w jaki sposób przywileje wpłynęły na potęgę polityczną szlachty.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: konstytucja, rugi poselskie, Trybunał Koronny, Trybunał Litewski, interreks – prezentuje genezę polskiego parlamentaryzmu – tłumaczy wpływ konstytucji <i>Nihil novi</i> na funkcjonowanie polskiego parlamentaryzmu – omawia kompetencje szlacheckich sądów ziemskich – przedstawia rolę, uprawnienia oraz zasady funkcjonowania sejmów konwokacyjnych i elekcyjnych – wymienia rodzaje szlacheckich sejmików ziemskich i prezentuje ich funkcje.</p>	<p>Uczeń: – porównuje organizację parlamentu angielskiego i sejm walnego w Rzeczypospolitej – ocenia skutki stosowania przez szlachtę <i>liberum veto</i>.</p>	<p>Uczeń: – porównuje oraz ocenia uprawnienia parlamentów: francuskiego, angielskiego i Rzeczypospolitej.</p>
--	---	--	---	---	--	---

<p>4. Szlachta i magnateria</p>	<p>1. Jak powstał stan szlachecki? 2. Przywileje szlacheckie 3. Rozwarstwienie stanu szlacheckiego 4. Wzrost potęgi magnatów 5. Oligarchia magnacka</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: przywilej szlachecki, oligarchia magnacka – omawia rolę postaci: Ludwika Węgierskiego, Władysława Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka – zna daty nadania przywilejów: koszyckiego (1374 r.), jedlnieńsko-krakowskiego (1430–1433 r.), cerekwicko-nieszawskiego (1454 r.), radomskiego (1505 r.) – wymienia cechy charakterystyczne szlachty jako stanu społecznego – wymienia cechy charakterystyczne oligarchii magnackiej.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: magnaci, średnia szlachta, infamia, banicja, klientelizm, latyfundium – omawia rolę postaci: Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, Jana Kazimierza – zna daty nadania przywilejów: czerwińskiego (1422 r.), warckiego (1423 r.), piotrkowskiego (1496 r.) – wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich – przedstawia proces kształtowania się stanu szlacheckiego – wymienia i charakteryzuje warstwy stanu szlacheckiego – prezentuje przyczyny, przejawy i skutki wzrostu potę-</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: nobilitacja, szlachta zagrodowa (zaściankowa), „gołota”, herb, zawołanie, ordynacja – omawia rolę postaci: Janusza Radziwiłła, Bogusława Radziwiłła – przedstawia przyczyny i skutki rozwarstwienia stanu szlacheckiego – tłumaczy, w jakich okolicznościach szlachcic mógł utracić prawa obywatelskie i jakie były tego skutki – prezentuje styl życia polskiej magnaterii.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu nowa magnateria – omawia rolę postaci: Samuela Zborowskiego, Hieronima Radziejewskiego, Krzysztofa Opalińskiego, Andrzeja Karola Grudzińskiego – przedstawia wpływ kryzysu w XVII w. na przemiany społeczne i polityczne w Rzeczypospolitej – prezentuje wpływ przywilejów na rolę szlachty i króla w państwie.</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ wzrostu potęgi magnatów na sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną Rzeczypospolitej – omawia i ocenia postawy magnaterii wobec zagrożenia państwowości polskiej – ocenia wpływ oligarchii magnackiej na funkcjonowanie państwa polskiego.</p>
--	---	--	---	--	--	--

			gi magnatów.			
5. Z królem lub przeciw niemu	<p>1. Konfederacja i rokosze</p> <p>2. Rokosz Zebrzydowskiego</p> <p>3. Rokosz Lubomirskiego</p> <p>4. W obronie kraju</p> <p>5. Konfederacja targowicka</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: konfederacja, rokosz, elekcja <i>viritim</i>, konfederacja barska, konfederacja targowicka</p> <p>– omawia rolę postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta Augusta, Zygmunta III Wazy, Jana Kazimierza, Stanisława Augusta Poniatowskiego</p> <p>– zna daty konfederacji: barskiej (1768–1772 r.) i targowickiej (1792 r.)</p> <p>– tłumaczy, dlaczego targowica (konfederacja targowicka) stała się symbolem zdrady narodowej.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: egzekucja praw i dóbr, rokosz Zebrzydowskiego, rokosz Lubomirskiego</p> <p>– omawia rolę postaci: Mikołaja Zebrzydowskiego, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewuskiego</p> <p>– zna daty rokoszy: Zebrzydowskiego (1606–1607 r.) i Lubomirskiego (1665–1666 r.)</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne konfederacji i rokoszy jako wyrazów szlacheckiego buntu</p> <p>– przedstawia przyczyny, cele i skutki konfederacji: bar-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: elekcja <i>vivente rege</i>, „wojna kokosza”, konfederacja tyszowiecka</p> <p>– omawia rolę postaci: Jana Zamojskiego, Stefana Czarnieckiego</p> <p>– zna daty: „wojny kokoszej” (1537 r.), bitwy pod Guzowem (1607 r.), konfederacji tyszowieckiej (1655 r.), bitwy pod Mątwami (1666 r.)</p> <p>– wymienia przyczyny, cele i skutki „wojny kokoszej”</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszy: Zebrzydowskiego oraz Lubomirskiego</p> <p>– prezentuje przyczyny, cele i skutki konfederacji tyszowieckiej.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– omawia rolę postaci: Stanisława Lanckorońskiego, Józefa Pułaskiego, Michała Krasińskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego rokosze i konfederacje miały destrukcyjny wpływ na życie polityczne w Rzeczypospolitej.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawy przywódców rokoszy</p> <p>– ocenia zjawisko oligarchizacji życia politycznego w Rzeczypospolitej</p> <p>– ocenia różne postawy polskiej szlachty wobec władzy królewskiej i racji stanu.</p>

			skiej i targowickiej.			
6. Polskie wzorce obywatela	<p>1. Obywatel w Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>2. Propozycje reform ustrojowych</p> <p>3. Nowa koncepcja narodu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu sarmatyzm – omawia rolę postaci: Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Piotra Skargi – zna datę wydania <i>Konstytucji 3 maja</i> (1791 r.) – przedstawia społeczne i obywatelskie idee A. Frycza Modrzewskiego – prezentuje założenia sarmatyzmu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „czarna procesja”, prawo o miastach – omawia rolę postaci: Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Jana Dekerta – zna daty: „czarnej procesji” (1789 r.), uchwalenia prawa o miastach (1791 r.) – tłumaczy, dlaczego termin obywatele początkowo dotyczył jedynie przedstawicieli stanu szlacheckiego – prezentuje XVIII-wieczne propozycje reform ustrojowych – przedstawia proces nabywania praw przez mieszczan w XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje wpływ reformacji na rozwój nowych idei społecznych na ziemiach polskich – omawia przyczyny krytyki szlacheckiej idei „złotej wolności” – wyjaśnia, na czym polegała nowa koncepcja narodu ukształtowana w XVIII w. – przedstawia ewolucję pojęcia obywatel na gruncie polskim. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Kallimacha, Biernata z Lublina, Jana Ostroroga – porównuje i ocenia postulaty reform: S. Leszczyńskiego, S. Konarskiego i S. Staszica – porównuje rozważania na temat pozycji obywatela w państwie w polskiej i zachodnioeuropejskiej publicystyce politycznej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia XVIII-wieczne propozycje reform ustrojowych – omawia i ocenia wpływ wydarzeń z przełomu XVIII i XIX w. na przemiany społeczne na ziemiach polskich.
IV. Wiek rewolucji						

<p>1. Wielkie rewolucje</p>	<p>1. Dlaczego wybuchła rewolucja amerykańska? 2. Wojna o niepodległość 3. Wybuch rewolucji 4. Francja republiką 5. Terror jakobinów i upadek rewolucji</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Deklaracja niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i> – omawia rolę postaci: Jerzego Waszyngtona, Benjamina Franklina – zna daty: wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1774 r.), ogłoszenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i> (4 lipca 1776 r.), zburzenia BastylII (14 lipca 1789 r.), uchwalenia <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> (26 sierpnia 1789 r.) – przedstawia zasady spisane w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki</i>, jakobini, przewrót termidoriański – omawia rolę postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Ludwika XVI, Maximiliena de Robespierre’a – zna daty: uchwalenia <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki</i> (1787 r.), ogłoszenia Francji republiką (wrzesień 1792 r.), dojścia do władzy jakobinów (1793 r.), przewrotu termidoriańskiego (lipiec 1794 r.) – wymienia bezpośrednie przyczyny wojny kolonii angielskich o niepodległość – prezentuje zasady</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „bostońskie picie herbaty”, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, Zgromadzenie Przewodawcze (Legislatura), Konwent Narodowy – omawia rolę postaci: Thomasa Jeffersona, Johna Adamsa – zna daty: „bostońskiego picia herbaty” (1773 r.), bitwy pod Saratogą (1777 r.), bitwy pod Yorktown (1781 r.), zwołania Stanów Generalnych (1789 r.), uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej (wrzesień 1791 r.), egzekucji Ludwika XVI (styczeń 1793 r.), uchwalenia „konstytucji roku III” (1795 r.)</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sankiuloci, I koalicja antyfrancuska, „konstytucja roku III” – omawia rolę postaci: Thomasa Paine’a, Marie Josepha de La Fayette’a, Wilhelma von Steubena – zna daty: bitwy pod Lexington (1775 r.), traktatu pokojowego, którego zawarcie zakończyło wojnę o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1783 r.), wybuchu powstania w Wandei (1793 r.) – omawia relacje pomiędzy Wielką Brytanią a koloniami angielskimi w Ameryce Północnej – prezentuje losy Ludwika XVI w cza-</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> na współczesne prawa człowieka – ocenia wpływ rewolucji: amerykańskiej oraz francuskiej na koncepcje państwa i prawa.</p>
------------------------------------	---	--	--	---	---	---

			<p>ustrojowe Stanów Zjednoczonych Ameryki</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności wybuchu rewolucji francuskiej – przedstawia stosunek społeczeństwa do rewolucji – wymienia główne etapy rewolucji francuskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszary Francji, na których doszło do wystąpień kontrrewolucyjnych – opisuje przebieg wojny kolonii brytyjskich w Ameryce Północnej o niepodległość – prezentuje sytuację społeczno-ekonomiczną we Francji w XVIII w. – tłumaczy realne i symboliczne znaczenie zdobycia Bastylli. 	<p>sie rewolucji</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia i ocenia dyktatorskie rządy jakobinów. 	
2. Rewolucje społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wiosna Ludów 2. Sztuka w służbie rewolucji 3. Ideologia socjalistyczna 4. Rewolucja w Rosji w latach 1905–1907 5. Rok 1917 w Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Wiosna Ludów, rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – omawia rolę postaci: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina – zna daty: Wiosny Ludów (1848–1849 r.), rewolucji lutowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja przemysłowa, socjalizm, komunizm, socjalizm naukowy – omawia rolę postaci: Giuseppe Garibaldi, Ludwika Napoleona Bonaparte, Franciszka Józefa I – zna daty rewolucji: 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: socjalizm utopijny, <i>Manifest komunistyczny</i>, rewizjonizm, reformizm – omawia rolę postaci: Giuseppe Mazziniego, Mikołaja II, Piotra Stołypina – zna daty wybuchu Wiosny Ludów: w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mieniszewicy, bolszewicy, <i>Manifest październikowy</i> – omawia rolę postaci: Karola X, Ludwika Filipa, Klimenta von Metternicha, Ferdynanda I – zna daty: pokoju w Brześciu Litewskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ rewolucji na sztukę – ocenia cele i skuteczność reformizmu – ocenia wpływ ideologii demokratycznej i socjalistycznej na ruchy rewolucyjne – ocenia rządy bolszewików w

		<p>w Rosji (marzec 1917 r.), rewolucji październikowej (listopad 1917 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki Wiosny Ludów – prezentuje przyczyny oraz skutki rewolucji: lutowej i październikowej w Rosji. 	<p>we Francji i w Belgii (1830 r.), a także w Rosji (1905–1907 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie kraje, w których doszło do rewolucji w 1830 r. i wystąpień Wiosny Ludów – omawia społeczne skutki rewolucji przemysłowej i ich wpływ na rozwój nowych ideologii – przedstawia założenia socjalizmu, socjalizmu utopijnego i komunizmu – wymienia przyczyny i skutki rewolucji w Rosji z lat 1905–1907 – prezentuje rządy bolszewików w Rosji. 	<p>państwach włoskich (styczeń 1848 r.), we Francji (luty 1848 r.), w państwach niemieckich i Austrii (luty 1848 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny oraz skutki rewolucji: we Francji i w Belgii w 1830 r. – prezentuje przebieg Wiosny Ludów: we Francji, w państwach włoskich, niemieckich i Austrii – przedstawia okoliczności, które wpłynęły na ukształtowanie się rewizjonizmu i reformizmu. 	<p>(marzec 1918 r.), zamordowania cara Mikołaja II i jego rodziny (lipiec 1918 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy, jaką rolę odgrywała sztuka w czasach rewolucji – porównuje rewolucyjny terror jakobinów i bolszewików – przedstawia znaczenie XIX-wiecznych rewolucji dla demokratyzacji życia w Europie. 	Rosji.
3. Społeczeństwo bez państwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początki anarchizmu 2. Anarchizm czy komunizm? 3. Anarchizm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu anarchizm – omawia rolę postaci: Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu antyglobalizm – omawia rolę postaci: Pierre'a Proudhona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: anarchokomunizm, anarchosyndykalizm, związki zawodowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Luigiego Luichieniego, Leona Czolgosa, Jeana Jacques'a Élisée 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia stosunek anarchistów do państwa i władzy.

	<p>w XX wieku</p> <p>4. Anarchiści na ziemiach polskich</p> <p>5. Anarchiści współcześnie</p>	<p>potkina</p> <p>– wymienia przyczyny ukształtowania się anarchizmu</p> <p>– przedstawia metody działania anarchistów.</p>	<p>dhona, Edwarda Abramowskiego</p> <p>– przedstawia ideologiczne podstawy anarchizmu</p> <p>– omawia działalność anarchistów na ziemiach polskich</p> <p>– prezentuje przyczyny rozwinęcia się doktryny anarchistycznej w drugiej połowie XIX w.</p>	<p>– omawia rolę postaci Williama Godwina</p> <p>– wyjaśnia, za jakim modelem organizacji społeczeństwa opowiadał się Pierre Proudhon</p> <p>– wskazuje główną przyczynę sporu pomiędzy anarchistami a komunistami.</p>	<p>Reclusa</p> <p>– przedstawia wpływ anarchosyndykalizmu na działalność związków zawodowych w Hiszpanii i Stanach Zjednoczonych</p> <p>– prezentuje i ocenia wpływ anarchizmu na współczesne subkultury młodzieżowe oraz ruch antyglobalistyczny.</p>	
4. Komuna Paryska	<p>1. Powstanie III Republiki Francuskiej</p> <p>2. Okoliczności proklamowania Komuny Paryskiej</p> <p>3. Upadek Komuny Paryskiej</p> <p>4. Represje wobec komunistów</p> <p>5. Kobiety we francuskich rewolucjach</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu Komuna Paryska</p> <p>– zna okres walk Komuny Paryskiej (18 marca – 18 maja 1871 r.)</p> <p>– przedstawia cele i skutki walk Komuny Paryskiej.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Komuny, komunardzi</p> <p>– omawia rolę postaci Jarosława Dąbrowskiego</p> <p>– zna daty: powstania III Republiki Francuskiej (wrzesień 1870 r.), wojny francusko-pruskiej (1870–1871 r.)</p> <p>– przedstawia przyczyny walk Komuny</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Międzynarodówka</i></p> <p>– omawia rolę postaci: Napoleona III, Louisa Adolphe’a Thiersa, Floriana Trawińskiego, Walego Wróblewskiego</p> <p>– zna daty: klęski Francuzów pod Sedanem (wrzesień 1870 r.), zawarcia traktatu pokojowego w Wersalu (maj</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– omawia rolę postaci Léona Gambetty</p> <p>– przedstawia rolę kobiet w rewolucjach francuskich.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia znaczenie walk Komuny Paryskiej dla XIX-wiecznego ruchu rewolucyjnego.</p>

			<p>Paryskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje działalność Rady Komuny – wymienia przyczyny upadku Komuny Paryskiej. 	<p>1871 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wpływ wojny francusko-pruskiej na walki Komuny Paryskiej – tłumaczy, dlaczego w walkach Komuny Paryskiej brali udział Polacy. 		
V. Ku demokratycznej Rzeczypospolitej						
1. Obywatele odrodzonej Rzeczypospolitej	<p>1. Odbudowa państwowości</p> <p>2. Powszechne prawo wyborcze</p> <p>3. Od demokracji do sanacji</p> <p>4. Wybory brzeskie</p> <p>5. Prawa obywatelskie w konstytucjach II Rzeczypospolitej</p> <p>6. Konflikty społeczne w II Rzeczypospolitej</p> <p>7. Konflikty</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: konstytucja marcowa, konstytucja kwietniowa – omawia rolę postaci Józefa Piłsudskiego – zna daty: ogłoszenia niepodległości przez Polskę (11 listopada 1918 r.), uchwalenia konstytucji: marcowej (1921 r.) i kwietniowej (1935 r.) – przedstawia ustrój polityczny II Rzeczypospolitej ustanowiony w konstytu- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu sanacja – omawia rolę postaci Jędrzeja Moraczewskiego – zna datę przewrotu majowego (1926 r.) – wskazuje na mapie tereny zwartego osadnictwa mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej – przedstawia początki kształtowania się II Rzeczypospolitej – prezentuje zakres praw obywatelskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wybory brzeskie, proces brzeski, „getto ławkowe”, strajk rolny – zna daty: powołania rządu J. Moraczewskiego (listopad 1918 r.), pierwszych wyborów do sejmu w II Rzeczypospolitej (styczeń 1919 r.), wyborów brzeskich (1930 r.), procesu brzeskiego (1931–1932 r.) – tłumaczy, na czym polegał demokratyczny charakter II 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci Zofii Moraczewskiej – zna datę strajku powszechnego w Krakowie (1923 r.) – przedstawia i ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje oraz ocenia zakres praw obywatelskich w konstytucjach: marcowej i kwietniowej.

	narodowo- ściowe w II Rzeczypospoli- tej	cjach: marcowej i kwietniowej.	w konstytucjach: marcowej i kwiet- niowej – opisuje wielonar- odową strukturę spo- łeczną II Rzeczypo- spolitej.	Rzeczypospolitej na początku jej istnienia – omawia okoliczno- ści zamachu majo- wego.		
2. Władza i społeczeństwo w PRL	1. Komuni- styczne władze w Polsce do 1956 roku 2. Wydarzenia poznańskie i odwilż paź- dziernikowa 3. Jak powstała opozycja? 4. Marzec '68 5. Grudzień '70	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, wydarze- nia marcowe, Gru- dzień '70 – omawia rolę po- staci: Bolesława Bie- ruta, Władysława Gomułki, Edwarda Gierka – zna daty: uchwa- lenia <i>Konstytucji Polskiej Rzeczypo- spolitej Ludowej</i> (1952 r.), poznań- skiego Czerwca (28– 30 czerwca 1956 r.), wydarzeń marco- wych (1968 r.), wy- stąpień grudniowych na Wybrzeżu (1970 r.)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, kult jed- nostki, odwilż paź- dziernikowa – omawia rolę po- staci: Stanisława Mikołajczyka, kard. Stefana Wyszyńskie- go, Jacka Kuronia, Adama Michnika – zna daty: powsta- nia Polskiej Zjedno- czonej Partii Robot- niczej (1948 r.), od- wilży październiko- wej (1956–1957 r.) – przedstawia przy- czyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Tymcza- sowy Rząd Jedności Narodowej, „mała stabilizacja”, „party- zanci”, czarny czwar- tek – omawia rolę po- staci: Józefa Różań- skiego, Józefa Cy- rankiewicza – zna daty: utworze- nia Tymczasowego Rządu Jedności Na- rodowej (1945 r.), przeprowadzenia referendum ludo- wego (1946 r.), uchwalenia „małej konstytucji” (1947 r.), czarnego czwart- ku w Gdyni (17	Uczeń: – omawia rolę po- staci: Antoniego Słonimskiego, Mie- czysława Moczara, Karola Modzelew- skiego – zna daty: powoła- nia W. Gomułki na stanowisko I sekre- tarza KC PZPR (paź- dziernik 1956 r.), powstania <i>Listu 34</i> (1964 r.) – prezentuje proces przejmowania wła- dzy przez komuni- stów w powojennej Polsce – przedstawia pro- ces formowania się opozycji w powo- jennej Polsce.	Uczeń: – ocenia politykę PZPR wobec społeczeństwa.

		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki przejęcia władzy w Polsce przez komunistów. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny, przebieg i skutki Marca '68 – prezentuje przyczyny, przebieg i skutki wystąpień na Wybrzeżu z grudnia 1970 r. 	<p>grudnia 1970 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje stosunek władz komunistycznych do społeczeństwa – wymienia cele komunistycznej propagandy – omawia odwilż październikową i „małą stabilizację” z czasów rządów W. Gomułki – przedstawia okoliczności powstania opozycji antykomunistycznej. 		
3. Opozycja polityczna w PRL	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początki opozycji 2. O wolne związki zawodowe 3. Rozprawa z opozycją 4. Dalsza walka o demokrację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Obrony Robotników, postulaty sierpniowe, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Okrągły Stół – omawia rolę postaci: Edwarda Gierka, Lecha Wałęsy, kard. Karola Wojtyły, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Bezpieczeństwa, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego – omawia rolę postaci: Jacka Kuronia, ks. Jerzego Popiełuszki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Studencki Komitet Solidarności, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Wolne Związki Zawodowe – omawia rolę postaci: Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa, Anny Walentynowicz, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Jerzego Andrzejewskiego, Edwarda Lipińskiego, ks. Jana Zieja, Jana Józefa Lipskiego, Kazimierza Świtonio, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszковского, Antoniego Sokołowskiego, Bogdana 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę organizacji opozycyjnych w walce o demokratyzację państwa polskiego.

		<p>gen. Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– zna daty: wyboru kard. K. Wojtyły na papieża (1978 r.), strajku w Stoczni Gdańskiej (14–31 sierpnia 1980 r.), wprowadzenia stanu wojennego (13 grudnia 1981 r.)</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń z sierpnia 1980 r.</p>	<p>– zna daty: strajków czerwcowych (1976 r.), powstania KOR (1976 r.), ogłoszenia postulatów sierpniowych (17 sierpnia 1980 r.), podpisania porozumień w Gdańsku (31 sierpnia 1980 r.), utworzenia NSZZ „Solidarność” (wrzesień 1980 r.), pacyfikacji górników z kopalni Wujek (16 grudnia 1981 r.), obrad Okrągłego Stołu (6 lutego – 5 kwietnia 1989 r.)</p> <p>– wymienia cele i przedstawia charakter działalności KOR</p> <p>– omawia postulaty wysunięte przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy</p> <p>– przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce</p> <p>– prezentuje oko-</p>	<p>Grzegorza Przemyska</p> <p>– zna daty: założenia WZZ (1978 r.), pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny (1979 r.), podpisania porozumień w Szczecinie (30 sierpnia 1980 r.), zniesienia stanu wojennego (22 lipca 1983 r.)</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.</p> <p>– opisuje wpływ problemów życia codziennego w epoce E. Gierka na stosunek społeczeństwa do władz PRL</p> <p>– wymienia nazwy organizacji opozycyjnych działających w PRL w latach 70. i 80. XX w.</p>	<p>Borusewicza, Andrzeja Kołodzieja</p> <p>– zna daty powstania: Studenckiego Komitetu Solidarności (1977 r.) i ROPCiO (1977 r.)</p> <p>– przedstawia rolę Kościoła w walce z władzami komunistycznymi</p> <p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki władz komunistycznych.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

			liczności zwołania obrad Okrągłego Stołu i decyzje polityczne ich uczestników.			
4. Między utopią a antyutopią	<p>1. Wizje idealnego świata</p> <p>2. Utopia w myśli politycznej</p> <p>3. Antyutopia</p> <p>4. Antyutopie w kinie</p> <p>5. Eugenika – realizacja antyutopii</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: utopia, antyutopia – przedstawia przyczyny oraz sposoby wykorzystywania idei eugenicznych w XIX i XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: socjalizm utopijny, eugenika – omawia rolę postaci: Aldousa Huxleya, George’a Orwella, Stanisława Lema – wymienia przykłady antyutopii (literackich i filmowych) – przedstawia cechy charakterystyczne antyutopii (literackich i filmowych) – porównuje utopie i antyutopie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Platona, Thomasa More’a, Thomasa Campanelli, Francisca Bacona, Ignacego Krasickiego, Roberta Owena, Janusza Zajdla, Francisca Galtona – przedstawia wizje idealnego państwa tworzone na przestrzeni dziejów – wyjaśnia przyczyny ukształtowania się antyutopii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Louisa Auguste’a Blanqui, Henriego de Saint-Simona, Charles’a Fouriera, Jeana-Baptiste’a Godina – przedstawia znaczenie idei utopijnych w myśli politycznej – wyjaśnia, dlaczego stosowanie zasad eugeniki stanowi zagrożenie dla demokracji oraz praw człowieka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia aktualny stopień rozwoju technologii i nauki w kontekście zagrożenia powstaniem świata przypominającego ten przedstawiony w antyutopiach.